

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló; Kolosvári olvasó-négyesület, kereskedési siker a múlt évben, magyar jártékszm, Liszt három hangversenye, 's a' t.; pestvárosi határozat a' hidvámfizetés ügyében; pozsonyiegyi körlevél; Tanárky Sándor †; különféle; 's a' t.) Dánia, Anglia. (A' hunkiar- iskelessii szerződésről. Elegy.) Franciaország. (Crouy-Chanel megszökött. Algiri hírek. elegy.; politikai jöslatok trónbeszédalgírások. 's a' t.) Schweiz. (Lázadás Tessinben. 's a' t.) Oroszország. (Brunnow ismét Londonba utazandik. 's a' t.) Portugália. (Anglia követelése és ellenkövetelés. 's a' t.) Belgium. Németország. —

Magyarország és Erdély.

A' duna-bal oldali vasút ügyében köv. körlevelet intéztek Pozsony megye RRdei az Ország törvényhatóságához: Nmél 'sat. Midőn az ország köz java és honi kereskedésünk előmozdítására alkotott 1836:25dik tezik több vaspályát 's ezek közül különösen 1so szakasza 1so pontjában Pesttől Bécs felé Ausztria határszéleig, 4dikben pedig Pesttől Morva, meg Szilézia széleig, végre 7dik pont alatt szinte Pesttől Erdélyig vezető vonalokat nemcsak kijelélé hanem a' 13dik pont tartalmaszerint részletesen is a' törvény őtalma alatt állóknak 's a' törvény engedte kedvezések használatára alkalmasíknak kijelenté, — ezek létesülhetése iránt kétségeskednünk már annyival kevésbé lehet, minthogy ezen, jelesül a' Dunának bal partján vezetendő vonalra, a' törvény biztosításánál fogva, már vállalkozó társaság is, és pedig olyan alakult, mely nagy költségre került, sőt meg is vizsgált 's helyeseknek talált terveivel, rajzival, nemkülönbön költségvetésével készen állva, e' vállalat teljesítését némileg az által is biztosítja, hogy a' részvények kibocsátása, következőleg azok tulajdonosi által fizetni szokott pénzek beszedése előtt már megtörtént előmunkálatokra fordított tetemes költségét egyedül a' tervezett vonal létrejövetelevel szeresheti vissza; — ha tekintjük továbbá, hogy a' nm. m. k. Helytartó-Tanács is ezen balparti vonalt a' törvényben érintettek 's ennek kedvezésére érdemesnek megismerve, az előmunkálatokhoz gyamolító kezek nyújtása végett minket több ízben felszólított, — illy körülményeknél fogva valamin egy részről e' vonal létrejövetelevel a' vállalkozó társaságnak ön érdekében feküdni látjuk: úgy más részről — köztekinetekből menve ki, meg vagyunk győződve arról, hogy fentebb érintett törvénynek annak építhetőségét kételesen biztosította. — Hogy b. Sina György a' Duna jobb partján Bécsből Budáig szinte vasutat építeni szándékozik, köz tudományra vagy, és épen e' két terv egybehasonlításából eredő kérdések iránt a' felek közti vitakozások okozták, hogy a' balparti vonalnak törvény-engedte létesülése, a' köz érdekek tetemes hátramaradásával, mai napig akadályoztatik. — Nem ezélunk a' Duna jobb partján építendő vasútnak, bármely csekély akadályt is elibe gördíteni; mert a' fentebb érintett 1836:25dik tezik bizonyára nem a' nemzeti ipart, meg amugy is felettebb csekély kereskedést sorvasztó 's elfojtó egyedáruosság gyamolításul szolgáló megszorításokra, hanem a' kedvezéseknél még inkább bővítésére 's akadályok elhárítására vagy irányozva, — minthogy különben a' vonalok kijelölése által a' vállalkozóknak, a' költséges előmunkálatok megtételére 's ezzel pénzek hasznátalan vesztegetésére esel vetetett volna, mi egy törvényhozó test igazságával 's egyenességével meg nem fér, valamint a' törvény biztosításának megszüntetése mellett a' Haza hitelét is örökre elrontaná; — véleményünk tehát egyedül az, hogy a' balparti ut létrejövetelevel semmi másféle tekintetek nem gátolhatják, és hogy a' vasuti vonalokból Hazánkra nézendő hasznát tekintve, a' jobbpartinál észirányosabb. — Mi ebbeli teljes meggyőződésünkön alapuló véleményünk első részét illeti: az annyiszor érintett 1836ki 25ik tezik első szakaszában, Pest városától, végpontkép Morva és Szilézia országok határai, ugyszinte Pesttől Bécs felé Ausztria határszéle tűzött ki; — és mivel az ausztriai határszélek egy részben; — Morva-és sziléziaiak pediglen országunkra nézve kirekesztőleg Pest városától véve, a' Duna bal partján léteznek, a' balparti vonalnak törvénybe foglaltatását kétségbe hozni annyival inkább nem lehet, minthogy az iránta tett előleges munkálatokat, mint felebb érintők, a' nm. m. k. Helytartó-Tanács is, köszönetérdelemmel készsége előmozdítani méltóztatott. — De továbbá b. Sina György a' balparti vasutat azért sem ellenzheti, mivel a' budapesti állandó hid iránti szerződés kötése alkalmasok, a' nagyobb vámbér és több év megnyerése végett önmaga fő indítóokul emlité meg 1838ki Kisasszony-hava 20ról beadott és az országos választmány jelentése mellett Sik szám alatt előforduló nyilatkozása 10ik szakaszában azt: hogy Pest városától Vácnak menendő balparti vasut a' hid jövedelmét tetemesen fogja csorbítani; mely az országos választmány által istekintetbe vétetett nyilatkozás minden hazafinak figyelmét annyival inkább megérdemli, minthogy azon általunk épen nem reménylett esetre: ha t. i. a' létező 's a' többivel egyforma erővel bíró törvénynek nyilvános értelme ellenére a' balparti vasut létrejövetelevel bármint okból gátolhatnék. — a' hid iránt kötött szerződésben engedett évek száma 's megállapított vámbér, mint egyik legerdekesb alapjától megfosztott, egyáltalában nem állhatna meg; következőleg a' szerződés megváltoztatása elkerülhetlenül szükségesé válnék. Ha folytatólóg a' balparti vasutnak fenforgó kedvező körülményit tekintjük, ezek annak fenállhatását kételesen biztosítják, mert ezen vonal, az ország fővárosát Pestet, a' legfontosb kereskedővárosokká, u. m. Pozsonnyal és Debreczennel egyesíti, nemkülönbön Hazánk több megyeit, melyek az áldottabbak közé tartoznak, és 4 millió feletti népséggel bírnak, hozandja egymással érintésbe; ha pediglen egyszer a' Ferdinand esászár nevével viselő éjszakai vasúttal Ausztriának Gansendorf helységétől (hol t. i. a' vasut Bécsig és Brünig már létezik) Pozsony felé építendő szárnyvonal által összekapcsoltatik, Hazánk balparti, következőleg sokkal nagyobb része, Ausztriával, Morva, Szilézia, Cseh-országokkal, és éjszakra fekvő egyéb tartományokkal, melyekben a' magyar termékek legnyereségesb cikkek, majd közvetlen kereskedési viszonyba jövend, 's mivel ezen pálya a' Dunán keresztül nem vezetettik, a' legkönnyebb és élénkebb közlekedésre annyival biztosb kilátást nyújt, minthogy Morva, Szilézia, Cseh-országokba és egyéb éjszakai tartományokba rajta utazandó személyek és viendő belföldi termeszmenyek, Gansendorftól egyenesen és ugyan szakadatlanul vaspályán juthatnak rendelkezési helyeikre; midőn ellenben a' jobbparti vonalon Bécs városnak kerulniök kell, hol a' portekáknak egyik pályáról a' másikra áttétele, ugy a' személyek iránti időmulasztó rendőri szabályok a' gyors közlekedést fölötébb nehezitenek. — Miután végre ezen köz érdekeket azon környüállás is emeli, hogy midőn a' gőzerőre készülő vasutakhoz megkivántató sínékkert és gépelekert a' pénz külföldre vitetik, a' balparti vasut még eleinte csak löerőre leendő alkalmazva, ehez a' magyar vas meg lö is használható lesz, következőleg a' pénz bejő és benmarad ekkép kétszeresen is nyertes Hazánkban — mind ezen felhozott oknál fogva országgyűlési követinknek utasításul ádtuk az érdeklött dunabalparti, vagyis jobban ezimezve középponti magyar vasut lelkes pártolását, nemkülönbön minden akadály elleni ótamaztatását; 's egyszermind az országos kívánatok sorában felvételni határozottuk azt is: hogy miután a' Ferdinand esászár éjszakai vasúttársaság 's e' mellett mi is folyamodtunk Ö Felsőgehez kegy. királyunkhoz a' végett, hogy az éjszakai társaságnak Gansendorftól Pozsonyig (hol már egy vasut, t. i. a' nagyszombati épül is) lehetőleg egyenes arányban vezető szárnyvonalnak: építhetőségét legkegyelmesebben megengedni

méltóztatásék, erre azonban mindekkorig válasz nem érkezett; ezen szárnyvonal u. m. az 1837ki tezik céljának elérhetésére legalkalmasb, meg legbiztosabb mód, eszközöltessék ki, 's e' végett miután annak egy része ausztriai földön, hová a' magyar törvényhozó test hatósága nem terjed, lenne vezetendő és az engedeleadás egyedül Ö Felsőge kegyelmétől függne, az ország 's Rendek résziról alázatos felírás terjesztessék fel, mi által minelutána különösen ránk, de általában az egész országra nézve is az ohajtott hasznos célt elérni teljes bizonyossággal reményljük, ebbeli igaz hazafii indulattal párosult kívánatunk és adott utasításunk pártolására 's elősegelésére Nagyságtokat Kegyelmeket atyafiságosan és barátságosan felszólítjuk, megkérvén egyszermind, hogy ez iránt (és pedig minthogy minden órán az országos tanácskozásnak tárgya leend) követeiket minél előbb elhatározó utasítással ellátni sziveskedjenek. Egyébiránt atyafiságukba 's bebes barátságukba ajánlottak, szokott tisztelettel maradunk. Költ 1839ki Karácson-hava 2dik és köv. napjain sz. kir. Pozsony városában tartott közgyűlésünkéből.

1839ki dec. 13kán Pesten tartott törvényszék jegyzőkönyvének kivonata imez: (7985 és E.) Funk József a' budapesti hajóhidnál vámszedési felügyelő Bozda Naum és Schaffer János hidvámberlő un nevében e' törvényszék előtt megjelenvén, 's azon keresetlevélre hivatkozván, melyet nevezett urai a' vámot fizetni vonakodó némely kebelbeli polgárok ellen a' f. évi nov. 15kén benyújtottak 's melyre 7119 szám alatt költ törvényszéki határozat által az illető ellenfelekkel személyes megjelenésre utasítottak, kéri azon okból, minthogy a' nagyobb számú nem fizető polgárokat mind egyszerre idéztetni nem lehetett, ez uttal Herczog Mártont polgári lakatosmestert 12 vft. 47 krban, Herczog Györgyöt polgári cezetzfőt 8 vft. 16 krban, és Heuvald Samnt polgári sarkantycsináló mestert 12 vft. 48 krban, mely summákkal az előmutatott könyvkivonat szerint híd vám fejében tartoznak, annyival inkább elmarasztalni, mivel a' hidvámberlők 's a' két város között fenálló és felsőbb helyen is helyben hagyott szerződés 2ik pontjának 's az abban idézett tariffa 19dik cikkének világos szavai a' bérlet budapesti polgártól híd vámszedésre, valahányszor t. i. azok saját kocsijokon és tulajdon marháikkal átmennek, jogosítják; mivel továbbá illy híd vámot az érintett városok polgárainak nagyobb része jelenleg is fizet, következőleg a' bérlet a' rá szerződéskep ruházott jog gyakorlati használatában is vagy; mivel végre szinte szerződési kötelessége a' bérbeadó két városnak: a' bérletnek illy követelések beszedésiben szükséges segedelmet nyújtani; mire nézve a' város tiszti főügyésze Zombory Bazil ur előhivatván, a' hidvámberlők követelésüket gyamolítá azon okból, hogy miután a' városok rendes és törvényes előjárásági a' bérlettel kötött szerződésben az egyes polgárokat ezen vámfizetés alá vetették; miután e' teher a' budapesti polgároknak majd azon időtől fogva, mióta e' hajóhid a' két város közt felállított, köz megegyezés után kötelességül tétetett és elfogadtatott, valamint azok többsége által mai nap is türedelmes készséggel viseltetik; miután továbbá ezen, a' két városban külön törvénynyé vagy is statutummá vált rendelés a' nm. m. k. u. kamra által megerősített szerződésbe is mind a' mellett, hogy azt Pestváros ns tanácsa 's választott községe ellenezte, beiktattott, vagy is inkább mint eddig volt, benne hagyatott; miután végre a' híd vámnak az idevaló polgárok általi megtagadtatásából a' bérlet csökkenését és így a' két város jövedelme csökkenését előre láthatni, azt pedig, hogy illy világos kárt egyes polgárok okozhassanak, megengedni nem lehetne, nincs egyéb hátra: mint a' makacsokat bírólóg elmarasztalni 's ellenök végrehajtást rendelni. — Ellenben a' panaszlott polgárok annak megismerése után, hogy ok a' bérlet résziről előmutatott jegyzék szerint a' hídön saját marháiktól vontatott kocsijokkal jártak 's a' tőlük követelt vámot megtagadták legyen, ezen megtagadás okát a' világos törvényekben, melyek a' polgárokat minden vámfizetésről felmentik, helyezetteti 's létezni felelvén; a' bérlet pedig, valamint a' tiszti ügyvéd résziről is az előhozottakra azt válaszolván, hogy azon személyes jogtól, mellyel őket, mint polgárokat, más kiváltságos rendekkel és osztályokkal együtt nem foszthatni meg; hogy, ha a' két város több polgári ezen vámot fizetik is, az a' panaszlottak jogait nem erőltetni, mivel jogáról és a' törvény kedvezésiről mindenki, de csak saját személyére nézve mondhat le; hogy továbbá, ha az elmúlt időkben élt polgárok a' két város közötti hídön vámfizetési terhet magokra vállaltak is, nyilván és egyedül azon okból, mivel akkor és addig a' híd tartás nem nyereséget 's jövedelmet, hanem tetemes költséget és terheltelet okozott a' két városnak, ezen cselekedetükből a' mostaniakra jogvesztó következtetést húzni annál kevésbé lehetne, mivel tagadhatlan, hogy a' híd most a' két városnak jövedelmez és hasznos, akkor is, ha a' polgárok vámot nem fizetnek, szinte hozand; hogy végre a' törvényadta jogot, ismét csak törvény fölésztheti el; azonban elörlő törvénynek, vagy a' törvényes szabálytöket megsemmítő közrendelésnek a' két város előjárásági által kötött szerződés még akkor sem tekintethetik, ha azt a' nm. m. k. u. kamra is megerősíti, mivel a' municipalis statutumoknak az ország törvényeivel megegyezőknél 's egyenesen ö fölsége által kegy. helybenhagyottaknak kell lenniök, e' tárgyban pedig épen ellenkező eset forogna fen, mivel ö fölsége a' pesti polgárságnak azon jobbágyi alázattal előterjesztett panaszára, hogy a' budapesti hajóhidon vámot fizetni kényszer-

rítetik, azon kegyelmes és igazságos határozatot kegyeskedett adni: hogy a polgárok törvények által vámfizetéstől mentek levén, e kiváltságokban ezután az esedezők is tartassanak fen; — ezeknél fogva kérik a panaszoltak mind a hűvám-bérlőket, mind pedig a tisztí főügyészt az ellenök támasztott követeléstől elmozdítani, és valamint seholt másutt pesti polgárok vámfizetésre nem szoríttatnak és valamint a budapesti hídon más városok polgárai, sőt jászok és kunok, primási jobbágyok s egyéb illy kiváltsággal törvény által megajándékozott személyek és néposztályok vámot nem fizetnek, ugy magokat is ezen kiváltság békes gyakorlatában bírólággal fentartatni.

Az 1543: 50; 1553: 29; 1563: 59; 1635: 65; és 1723: 3 t. ezikk a sz. kir. városok polgárait, minden vámfizetéstől kivéven s menteseknek nyilatkoztatván, minthogy e kiváltság személyes jog, és azt, addig, mígen, és a mennyire az idézett törvények, más ellenkezőt rendelő törvények által meg nem változtatnak, a polgári jogot szerzett egyesektől megegyezésük nélkül nem vonhatni el, vagy nem tagadhatni meg, azt továbbá sem az egyesek részről tapasztalható vele-nemelés, sem pedig az elmúlt időkben felállított közmegegyezés azokra nézve, kik azáltal jelenleg törvényesen élni kívánnak, nem erőltethető meg, annál kevésbé törleszthető el; ide járulván azon tekintet is, hogy a mennyire régebbi időkben a kérdéses hűvám-fizetés a budapesti polgárok által elvállaltatott s az ebéli közgyakorlat által fentartatott, azóta az 1806ki május 6kán 7200 sz. és az 1830 dec. 7én 32710 szám alatt költ legkegyelmeseb decretumok által ó. es. k. fölsége a pesti polgároknak aláztos kérelmére kegyelmesen hajolni és hogy a törvényadta kiváltságok használatában a budapesti hajóhídra nézve is a fenálló hajóhíd-vám-bérlési szerződésre tekintet nélkül tartassanak fen, parancsolni kegyeskedett, következőleg az ország törvényeitől eltérő rendszer ez által is felbontászatván, és a dolog törvényes állapotjába visszatérvén: a hűvám-bérlők a nevökben tett és a város tisztí ügyésze által gyámoltott, a fent idézett élő törvényekbe egyenesen ütköző követelésiktől bírólággal elmozdítottatnak és a panaszoltak a rajtok megvéteni sárgatett hűvám-bérlő fizetéstől fölmentetnek. Följegyző: Kálóczy Károly hites aljegyző.

KÜLÖNFELE. Dec. 19ken egy szegény asszony karjain alig egy éves gyermekével Kolozsvárat több irgalmas keresztényen felebrátnál bekopogtatva, nem nyerhete annyi irgalmat, hogy éji szállásra befogadtassék szinte megdermedő kisdédével; miután mindemímen kutaszták, elkergeték, nyomorult fejének nem volt mit tennie, mint éjszakának idején egy szomszéd falu felé venni útját; de alig vánszoroghatott a város utolsó utcájáról néhány önyire, a léltan összerogyott s ott másnap ártatlan kisdédéstől megfagyva elhalt. Illy szeretetlenség keresztények közt egy nyomorult sorsa iránt még is csak sok! — Megjelentek nyomtatásban a fő-asszonyok kolozsvári olvasó egyesületének szabályi, mellyekből a társaság keletkezése, célja s iránya ismertetései, ezennel közöljük kivonatban a legérdekesebbeket: 1.) Az olvasó társaság célja a honin kívül minden miveltebb nyelven írt s tagjai izlése szerint választandó, olly könyveket gyűjteni, mellyek által tagjainak könyvek ismeretét terjeszse. 2.) A társaságba állani kívánók jelentik magokat a választottságnak, melly attól egy érdemes tagot sem kíván elrekeszteni. 3.) Minden tag évenként tíz ezüst fíot fizet a közpénztárba s az e pénzen szerzett könyvtárhoz minden tagnak egyenlő joga. 4.) A pénze ügyelés, könyveknek választottság által kimutatása, megrendelése, felügyelése s olvasás végett a tagoknak kiadása egy pénz- s egy könyvtárnokra bízatik, kik a társaság dolgainak mibenállását évenként kétszer tartandó közgyűléskor, mellyen, hogy a határozatoknak ereje legyen, a választottságon kívül még legalább 12 tag jelenléte kívánatik, előterjesztik. 5.) A társaság könyvei a könyvtárnoknál állanak, honnan a sátoros ünnepeket s újév 1ső napját kivéve délutáni 3—5 óraig minden tag vehet, vételhet magának szükséges könyveket, falun lakók szokott időn kívül is kaphatnak. 6.) Városon egy, falura három munka adatik ki egy-szerre, mellyet városon egy, falura három hónapnál tovább senki sem tarthat magánál. 8.) A kivett könyvet senkinek másnak átadni nem szabad, hanem a könyvtárnoknak kell visszaküldeni. 11.) Minden tag a társaság céljára jónak vélt munkák meghozatalára ajánlást tehet nagy gyűléskor, sőt egy különösen cél-szerűnek ismert munka megvételeit meg is kívánhatja, csak hogy egy részvény-díjt ára ne haladjon meg, mert azon esetben, megvétessek-e vagy se! szavazás útján döntenek el. 12.) Köszönettel fogad a társaság könyvtára számára minden könyvbéli adományt s az illy könyvek a társaság tulajdonává válnak. 15.) Ki kárácsoni nagygyűlés után három hónapig a könyvtárnok ir isbeli felszólítására sem fizetné be részvényét, lemondási szándékot látatván az által nyilváníttani, megszűnik tag lenni. 16.) Ha idő folytával valamely körülmény, vagy a tagok többsége szavazata következtében a társaság megszűnne fenállani, a társaság addig szerzett minden könyve s egyéb vagyona, ha addig nemzeti könyvtár létesült, annak tulajdonává válik; ha pedig még akkor létesülve nem lesz, szavazatok többsége által meghatározandólag, akkor Kolozsvárott fenálló s egyik vallásbéli felekezettel is kapcsolatban nem levő nemzeti közintézetnek fog adatni. Ez intézetnek most 60 s néhány tagja van, kiknek száma naponként gyarapodik s eddig szerzett könyvei száma kőtetre nézve meghaladja jóval a 700at. Egy más dr. Szombathelyi által 2 pengő forintos részvényeken alapuló olvasó társaság, vagy inkább kölcsönző tár dolga nagyon silányul meg. Decemb. 22ken az említett asszonyi olvasó egyesület félelvi közgyűlést tartván több tárgyközt szőnyegre hozott azon kérdés is: vajjon férfiakat, kik a társaságba fölvetés kívánságát többször surgetve jelenték ki, tanácsos é feivenni vagy sem? élénk vitát után az elnökség szavazatra bocsátván e tárgyat, nagy szó-zattal az azt határozta, hogy ez intézetbe férfiak felvételét semmi esetre nem fognak. — Görög egy. oláhok Beszterceze vidéki esperese Major János dec. 17ken iktatá be, a hajdani Cserhalom most Kerlés nevezetű helységben, egész Doboka vgyében az egyesült oláhok számára első s eddig egyetlen iskola tanító-ját Ru sz Dömét hivatalába, ki is oláh születésű s a magyar, német, olasz és francia nyelveket jól érti. Az esperese az oláh nemzet nevében szives halálját nyil-ványította id. gr. Bethlen-Lajos ur iránt, ki ez iskolát tulajdon jóságán alapította, azt célirányos szabályokkal elintézte s állandóságát biztosította, s kívánja: legyen áldás e szent iparon, találjon e nemes példa számos követőre, hogy még tudatlanságba burkolt nemzete s hite sorsosi olly jótételekben részesül-ve jóföldesuraik iránti hálaikat erkölcsi előhaladásukkal is kimutathassák. E. H.

Budapesti naptó. A mostani mult év általánosan név nem igen jutalmazó volt fővárosunkban a kereskedésre nézve, mert a külföldi hitelesökkenés és pénzforgulat igen kellemetlen határu volt kereskedésünkre s különösen honi termékünkre. A nemesb egynyiretű gyapju még most is csak esőkent áron kel; de ugy látszik,

hogy már elérte legrosszabb keletét. s azonnal emelkedni fog, mihelyt Angliában valamennyire javuland a pénzügyállapot. Reménylhetni, hogy a most raktárakban levő mennyiségek még az új nyírés előtt elkelnek, sőt talán az új nyírésre is létesülendnek addig a mostaniaknál kedvezőbb feltételek. Kétnyiretű téli és nyári gyapju valamennyire esőkent áron meglehetősen élénkséggel kelt, mivel néhány év óta Olaszországból és Schweitzből rendszeren számos vevő keresi e fajokat. Most már alig kaphatni illy gyapjut. Ez azonban ne bántortalanítsa el a juhos gazdákat, mert a nemesített gyapjufaják egyetlen kedvező évben több hiányt pótolnak és nagyobb nyereséget szereznek, mint számos esztendőben eszközteni képesek a középminőségük. A finom gyapju soha nem vesztheti el valódi értékét. Hamuzsirt azon évek óta, mikben a nagy kivitel igen jutalmazó árt szüle, olly nagy mennyiségben főznek, hogy szükségkép csak igen eséklyé hasznot kaphatni utána. A gubacs általánosan jól fizete, mert mennyiségre nézve kevés termelt a mult évben, de minősége annál kielégítőbb. Nyers bőrök is jól keltek, viasz ellenben tetemesül esőkent; de jövő tavaszra ismét bizonyosan emelkedni fog, mert mult évben a bánági és erdélyi méztermés igen silány volt. A pályinka is süllyedt, a repezeolaj pedig eséklyára mellett is csak léhan ment, a dohány is roszul fizete míg a gabona főleg a régebbi, igen szép nyereséget adott. A kézműgyári cikkek fölött nyomasztó pangás uralkodék. — Magyar szinpadunkon dec. 25án először bérszünettel „Fidelio“ dalmi Beethoventól Schodelné jutalmára: Liszt ez este megjelenvén színházunk egyik páholyában, zajos lelkesüléssel fogadták; 30ikán „Saidar és Rurik“ Szakácsy ez este lépett föl először mint új szerződött tag; 31ken „Veszedelemes nagynéne“, január 1sején a színterem pompás kivilágittatásával „Zsigmond király álma, vagy a siklósi leányok“, nézők nagy számmal; 2dikán „16 éves királynő“ és „Parisi adós“; 3dikán „Kegeyenczek“ szinj. 5 felv.; Megyeri legnagyobb sikerrel adá mult hónapban vendégszerepeit Pécsen. s a pesti közönség ohajtva várja őt. — Liszt Ferencz Európa-szerte híres fölfiak, — kit a szent művészet fensőbb avatotti is zongora - Promethesz, - Orpheusz, zongora - Arion, - Byron, zongora - Caesar, zongora - Napoleon s egyéb magas, örök híru nevekkél méltán ezimeznek, — remek, csuda s megfejthetetlen bűvész hatású négy hangversenyt ada egy hét óta Pest falai közt mindenkor tömérdek hallgatóság előtt s többnyire emberiségi, művészhonosító s nemzetiség - ápoló (árviz - károsultak, hangászegyesület s magyar nemzeti színházra szánt) szent célokra. Bajos hangjai folyton teremtő ezer alakú s módoslatu özőnére a menny és föld, sphaerák és tündérek, szóvala mindenség zene-harmoniáinak egyedenként mindenike s összes egyeteme (symplegmája) zendült meg minden fogékony kebelben s az ámult érzék, elbűvült s elvarázsult szív csupán bámulat-öröm - s tisztelettel valónak adózni képesek a nemeslelkű s elvirulhatlan diszú nagy zongorahősnek, hogy őt a világnak, de még is kirekesztő büszkeséggel sajátunknak magunkénak nevezhetjük.

Tanárky Sándor es. kir. nyugalmazott őrnagyot s a magy. nemz. tudom. akademia hadtudománysszaki tagját dec. 28ka szolítá ki szerettei között életének 56 évében. Török Pál pesti reform. lelkesz velős rövid gyászbeszede után rangjához illő egész katonai díszel kísérték koporsóját elhagyott kedvesei, rokoni s mind két pályabeli ügyfelei a sírfelé. Beke az elhunyt érdemes halmvainak.

D á n i a.

(Kopenhága, dec. 13kán.) A sajtószabadsági egyesület előljáróságának felirata tegnap (dec. 12ken) nyújtaték az új királynak által melly többek közt imezt foglalja magában: „Ezen egyesületnek a dán népben mélyen gyökerezett azon meggyőződés ada lételt, hogy egy szabadelmű, s önkény ellen biztosító sajtótörvény a népre nézve egyik legnagyobb áldás legyen, s hogy a szabadelmű igazság - szeretet, egyesítve a sajtó józan használatával azon alkalmas mód, melly szerint az igazság kinyomoztathatik s ez által, természeti haladásban, minden előmozdítottatik, mi a nép élet-kifejlesztéséhez minden jó s kívánatos irányban szükséges. Már csupán egy illy célra összeallott polgárok egyesületének létezése is jelentőséggel bír, s tekintvén azon nehézségeket, mellyek az egyesület megkezdett hatásának több oldalról utjokban állottak, nem mondhatjuk eséklyésnének ezt, mi a mult években a nép-felvilágosításra s jelesül a sajtó-használás józanabb méltánylatára történt. Öszinte ohajtásunk: a sajtónak szabadelmű, s igazságszerető józan használatát életre segíteni; de egyszersmind arról is meg vagyunk győződve, hogy illy törekvésünk annál nagyobb mértékben sikerülend, minél több bizodalmat tanusítand a kormány rendeleteiben nyilatkozó szellem a nép hűsége, hazaszeretete és illedelmi érzete iránt, s minél inkább táglalni fognak azon kötelek, mellyek által sajtószabadságunk később megszorítottat. Fölséged trónra lépte reánk nézve újabb felszólítás, hogy célunk előmozdítására feszítsük meg erőnket. Fölséged az egyesület keletkeztekor a statutumokban kijelentett célokkal legkegyelmeseb s bizodalomteljes megelégtülé et nár az által nyilványította, hogy annak megalapítására segédkezet nyujtani méltóztatott. Fölségedet a haza minden magzata szereti s tiszteli, mint tudományok s művészetek nagylelkű védnökét s előmozdítóját, nem csupán az élet szépitésére, hanem egyszersmind minden jó s üdves erőnek szabad és termékeny kifejlésére. Ennélfogvast szerencsésekké teszen bennünket azon remény, hogy Fölséged a dán népet érettnek s méltónak ismerendia véleményszabadság élvezésére, melly fejedelmet s népet egyaránt diszesít s boldogít.“ — A király imígy válaszolt: „Mit Önök itt nyilatkoztattak, az szívem és lelke me nézve egyaránt kielégítő. Én ismétlem, mit más alkalomkor mondtam, hogy a sajtószabadságnak melegeklü barátja vagyok. A sajtószabadságot,

ha visszaélésektől óvatik, a népre nézve legnagyobb jótéménynek mondhatni, s valamint szívemet semmi inkább nem szomoríthatná meg mint ha a szükség a sajtószabadság újabb korlátoztatását követelné, úgy viszont semmin annyira nem örülök, mintha látnám, hogy azon rendeletek, melyek jelenleg a sajtót fékezik s nyomják, józan megvizsgálás után szükségtelenné váltak. Az egyesület alakultakor örömmel üdvözlém önöket, reménylém, hogy egy józan polgárokbul egyesületnek sikerülend a kihágások s visszaéléseket meggátolni, miket a sajtószabadság gyakorlata szült, s ezáltal a további megszorításokat fölöslegessé teendik: s én szebb és nemesbezzelű egyesületet nem képzelhetek, mint illy kormány és polgárok közötti. Később némi változások történtek a társaságban, melyek figyelmemet nem kerülték el, s annak teljes hatását a kitűzött célhoz talán meg is gyöngítették. Hol az egyesület előjárósága okot talált a sajtónak bizonyos visszaéléseit szóba hozni, ott az merész követelésnek tekintették, mely őt nem illette; — azonban lehet, hogy illy számos tagú egyesület egy egészen más kifejlés esiráját hordozza magában, mint mely eredetileg kitűzve volt. Én tökéletesen hiszem, hogy a mostani igazgatóság az által fogja a célra törekedni, hogy az igaztalanságnak a leírásban ellendolgozik. Én nem kívánok egyebet igaznál, mert csak az igaznak kívánhat a kormány állhatatosságát s maradandó erőt. Azért üdvözlém önöket mint az igaznak szövetségeseit, hogy az egyesület ez uton tartósan fog ezen célra munkálni, bizonyossá teszem azt ki rályi kegyelmemről s hajlandóságomról.

Kopenhága dec. 16. Azon válaszok, melyeket a király a különféle küldötségeknek adott, összegegyeztetve a dec. 3-ki nyilvános levéllel, tökéletes kormányzasi programot képeznek, melynek alappontjai: rend és takarékoság a statusgazdálkodásban, javítások a kormányzatban, türelem, józan sajtószabadság, tiszteletre készítő állás a külföld ellenében, s lehetőségig előmozdítása az alattvalók jólétének és szerencsésének.

Anglia.

(A hunkiar- iskelessii szerződésről. Elegy.) London, dec. 14-én. Midőn Ghisni rég zárt kaput löporral légből röpitte Trampson ezredes, épen nem gondolta, hogy azon esattanás, mely egész keleten viszhangzék, végre Európában is hallatni fog és megnyitandja a dardanellákat. S még is így történt. Vége már a keleti ügyben uralkodott hosszú szélesöndnek, s meg van oldva az európai csomó, mely eddig a keleti csomó megoldatását lehetleníté. Russzia ugyanis megengedé az angol, francia és ausztriai hadihajóknak a dardanellákba nyomulhatást, azon esetre, ha Ibrahim részről vész fenyegetné a portát. Russzia e böles határozata természetesen lényegileg változtatja meg az egész ügyhelyzetet. Most Anglia, Russzia, Ausztria és Poroszország egy oldalon áll, Franciaország pedig a basával a másikon. Vajjon lovagi szerepet vállaland é M. Aliért Franciaország, és ki fogja é víni ügyét? Mi nem hiszszük. Franciaország alkalmasint előkeresend ismét azon czifra szóözonét, mellyel 1831ben a szerencsétlen lengyeleket kielegité. — A királyné összekelése alkalmasint febr. 4-én fog véghez menni. Albert hg, ki csak a menyekző előtti nap fog Londonba érkezni, alkalmasint 27 ezer font sterlingnyi évdíjt kapand. — Holnapután (dec. 16-án) fog az 55 éves agglegény Palmerston özvegy Cowper grófnővel összekelni.

Franciaország.

(Crouy-Chanel megszökött. Algiri hírek. Elegy.) Paris, dec. 15-ikén: „A bonapartista összeküvés egyik főnöke, Crouy-Chanel marq., ma reggel, utközben, midőn börtönéből vallatásra vezeték, megszökött. A rendőr, ki alkalmasint nyitja neki szabadulásra, fogva van, és eskütszék elibe fog állíttatni. — A ministeri jour, de Paris így ír az afrikai birtok jelen állapotjáról: „Mintán 9 év óta bírjuk Algirt, fél milliárdot rá költöttünk és arab láznak s yatagának évenként 2500 katonát áldoztunk föl, most rosszabb lábon állnak ottani ügyeink, mint első felléptünkör. A sivatagokba bujdosott arabok számosságban s nagyobb vakbuzgalommal térnek most onnan vissza. Algir falain kívül alig bírnak annyit térről, hogy katonáinkat sikerrel lehetne fölláttatni. Abdelkader 6 ezer lovassal, 10 ezer gyaloggal s 20 álgyuval Medeahban áll s dec. 8—10-ke közt egész erejével számdékozék megrohanni a várost. Ben-Zamun a keleti hegyek kabiljaival segítni fogja őt. Az algiri mórok árulásról gondolkodnak, s rövid idő múlva roppant sereg álland Algir falai előtt, belől pedig éhség s összeküvés fenyegeti Valée tábornagyot. Az ellenséges csapatok majd olly ügyesen intézik mozdulatikat, mint a francia rendes ezredek.” — Barante boszankodva írja sz. Pétervárból, miszerint az orosz kormány egészen Angliához kezd hajlani, és még a dardanellák iránti kérdésben is Palmerston kívánatit siet teljesíteni. — A jour, des Débats igen botrányosnak találja a bordeauxi hg ünnepélyes fogadtatását s szentsége által Romában, mert ez által azon gyanunak teszi ki magát a római kormány, hogy helyesli e trónkövetelő kívánatit, és előmozdítani szándékozik merényes terveit.” — Napoleon Lajos elfogott levelei tiszta eszközök használatát ajánlják párthiveinek.

(Politikai jóslatok s nézetek.) A Revue des deux Mondes következő érdekes politikai áttekintést közöl: „Politikai láthatárunk nem igen derült föl az utóbbi 14 nap alatt. A ministeriség hízlelge magának, hogy külföldi politikája fényes sikerét fogja bemutathatni a kamaráknak; de alkalmasint csak jó szándékával s reményivel fog díszekhetni. Mondják azonban, miszerint Russzia végre esakugyan meglehetősen olcsó áron kész megvalni a hunkiar- iskelessii szabadítékotul. Mintán ugyanis az angol-francia szövetség megsemmítésére ajánlá, hogy Fész néhány angol sorhajót a dardanellákba bocsátani, most ab-

ban is kész megnyugodni, hogy azon esetre, ha fegyveres közbenjárulás válnék szükségessé Konstantinápolyban, a dardanellákba egyenlő joggal nyomulhassanak angol, francia és orosz hadihajók. Ugyarazon követ, ki az angol-francia frigyét Londonban megrontani törekvék, most ez újabb ajánlatokkal ismét Londonba menend. Politikai érdekinkre nézve ez igen fontos esemény, mert annak megismerését foglalja magában, miszerint nem orosz, hanem európai ótalom öröködik a porta fölött M. Ali ellen. A francia kormány minden lépéte az orosz befolyás megdöntésére törekvék keleten, s tulnyomóságot Európára ruházn. Meg lehet azonban mindenki győződve, hogy az orosz kormány nem fog nyugodni, míg lehetőségig megfoszthatja minden fontosságától az engedvényt s talán olly föltételekkel hozandja ezt kapcsolatba, mikhez Franciaország nem fogja megegyezését adhatni. Egyébiránt elősködve semmi bizonyosat nem mondhatni erről, s csak annyit legyen szabad megjegyezünk: mikép a francia kormánynak kitünőleg joga van kéteskedni az orosz udvar őszinteségiben. Russzia békét fog eszközölni M. Ali és a porta közt, habár csupán azért is, hogy az angol francia lobogónak ne lehessen ürügye Konstantinápoly előtt megjelenésre. Az illy békeszerződés létesülését mi is örömet látjuk, ha az annyi engedélyt biztosít M. Alinak, mennyit kelet érdeke és Európa nyugalma megkíván. Azonban igen jól tudjuk, hogy Russzia minden szerződés dacára is csupán akkor fogja megismerni az előfordulható újabb esetekben Európa felsőségét keleten, ha ismét olly roppant két hajóhadat látand a földközi tengeren, mint mostan. Mi bizunk hazánk jövődjében s tudjuk, hogy új vészely esetén ismét széknek indulandnak Franciaország vizivárai.

(Részletek Crouy-Chanel megszököttéről.) A Moniteur így jelenti hivatalosan Crouy-Chanel marq. megszököttét: „Tegnap (15-ikén) délutáni 1 órakor Crouy-Chanel marquist elhozata börtönéből a nyomozó bíró egy szajná rendőr által. Mivel pedig utóbb nem tért vissza börtönébe a fogoly, tehát tudakozódék utána a hatóság, s nem sokára értesült, miszerint Crouy-Chanel átadta ugyan a nyomozó bírnak a rendőr; de visszamenet gondatlanságból, vagy vétkes egyetértésből, más uton vezeték őt, s egyszerre csak egyedül látta magát az utcán, s a marq. eltűnt szeméi elől. A rendőr csak esti 9 óra tájban tért vissza a laktanyába, s részegséggel mentegeté magát. Dacosta kisasszonyt, kivel utközben találkozték a marquis, elfogata a rendőrség, s a kötelességrül megfellekezett rendőr is börtönben ül.” A parisi lapok éles gúnyra használják az eseményt a kormány ellen, s jobbatán azon véleményt terjesztik, miszerint a kormányt igen nagy zavarba hozák a felfödözött levelek, s azért talán igen örömet engedé megszökni a marquist, mert vallatása több olly magasabb állású férfit is zavarba fogna hozni, kiket lehetőségig kimélni tanácsos. Azonköl a kamranyitás közelit, s így a kormány természetesen ismét összeküvés-koholáshoz nyult, melyet Chanel elszököttével kellett bevégeznie.

(Abdelkader átlépett Chiffa folyamon, de visszanyomtatott s halálát közelítendőnek, jóslja.) Algir, dec. 14-én: „A Coleah s Fonduk közti hosszú vonalon nyugat és kelet felé folyvást számtalan tűzmáglya lobog éjenként. 10-én táborszemeink egész vonalán meglehetősen komoly csata támadott. E napon akará ugyanis az emir Algirt elfoglalni; de katonái nem bírák elnyomni harcászókat a saheli magasokról, s minden ponton hátrálásra szorultak. Egyes apróbb csatázások már naponként történnek. Belida előtt dec. 7-ikén két ezer arab lovas jelent meg, kik közt Abdelkader gyalogságának egy része is látható vala. Changuarnier ezredes kirohant néhány csapatával s 4 álgyuval a várból, s ez utóbbiak nagy vérontást vittek véghez az arabok közt. A coleahi táborból is néhány jól intézett kirohanás történt, ambar messze nem tanácsos üldözni az ellenséget, mely minden bokor mögött fegyveres csapatokat rejteget. A lakosság nyugtalansága valamennyire csillapodni kezd, mióta naponként újabb katonaság érkezik Oranból. Betegségek folyvást nagy pusztításokat tesznek az ezredekben, s Algirba majd mindennap legalább száz beteg érkezik a közel állomásokról. Abdelkader fölszólítást intézett e napokban arabjaihoz, mellyben többi közt ezeket mondja: „9-ikén egész hadseregemmel (eddig csak az emir szövetségeseivel vala dolgunk) átmenendek a Chiffán. Jól tudom, hogy a császári erősség és Babazun közt halál vár reám; de reménylém, utódim nem hagyandnak föl a háborúval, míg a keresztvénség utolsó nyoma is ki leend pusztítva Afrikából. Algiriokonink véres könyüket hullatva várokozunk reánk.” E héten több küldöttjét fogák el az emirnek, kiknél leveleket s hasonló fölszólításokat találtak. Abdelkader minden párthívté faradhatlanul izgatja a francziák ellen, s legközelebb Valée tábornagnak is levelet írt, mellyben tanácsolja neki, hogy minélelőbb távozzék Algirből, ha barátja életének. Kapunk közelében folyvást puskatüz ropog s életveszély nélkül egy órányira sem távozhatni a várostul. Élelmi szállítványink 500 fegyveres kíséretében is legnagyobb veszélynek vannak kitétvé. A metidzsai szerencsétlen gyarmatosak koldulással tengetik városunkban éltöket. Az itt horgonyzó hadihajók legénysége parancsot kapott azonnal partra szállni, mi helyt zendülés támad a városi arabok közt.”

(Élénk csatázás Algir körül.) Dec. 13-iki algiri hivatalos hírek szerint az el-arabai tábori állomás és Aratsch folyam közt élénkül összeküveztek az arabok a francziákkal. Lafontaine ezredes mintegy 1200 főnyi hadsüt csoportba ütözték, és számos embert veszték; az ellenség vesztesége mindazáltal még nagyobb volt. Dampierre tábornok harcztérre érkeztekor mindjárt futásnak eredt az ellenség. Oranban még semmi ellenséges mozgalom nem történt, mit leginkább a lakosság kereskedési szellemének köszönhetni, mellynek következtében nem igen van kedve háborúskodásra. Az emir nyugat felé indult most és szónoklata bizonyosan mindenütt fölbresztendi a vallási vakbuzgalmat, s így azon vidéken híhetőleg rövid idő múlva kitörend az ellenségeskedés. Constantine tartományban nem igen kedvezőleg fogadják az emir küldöttéit a kabylok, s határ-

zotta kimondák, hogy nem vevendék részt a háboruban. Constantinében az egészségi állapot valamennyire kedvezőbb már. Oraiban mindazáltal még igen nagy a betegek száma, és ott alkalmasint nem fog örökös maradni a béke, mert Abdulkader mindent elkövet az ottani törzsökök fölzindítására.

(A kamrák megnyitva. Királyi trónbeszéd.) Paris, dec. 23án: „A kamrák dec. 23ikán nyitottak meg. A király személyesen nyitá meg az üléseket. Minden legnagyobb rendben ment véghez. Orleans, Annale és Montpensier hgek a király oldalánál voltak láthatók. A trónbeszéd mely esőndben hallgató a közönség s több helyét zajosan megtapsolá. Összesen 300 követ volt jelen az első ülésen. A trónbeszéd szavai ezek: „Pár és követ uraim! Utóbbi ülések bevégezte óta nem vala többé háborítva a belnyugalom, melynek megalapítását Önök há segélye előmozdítá. Egy nekem igen becses tanu által új jeleit gyújtám a francziák bizalmas vonalmának. Legidősb fiam, ki ez évben az ország nagy részét bantázá, mindenütt a dolog kifejlésire, ipar-haladásra, intézvények tisztelésire s törvények iránti engedelmességre talált. Legbensőbbleg meghatott szívem a fiamat környezet nemzeti ragaszkodásban újabb köteleztét láta testvérei és az ő számára, hogy mindenkor s mindenkor a hazaszolgálatának és Franciaország böcsületének áldozzák föl magokat. Viszonyim az idegen hatalmakhoz megtarták azon jóakaró békés jellemet, melyet Európa egyetemes érdeke kíván. Lobogók, egyesulve Anglia lobogójával, s hiven azon szövetséghez, mely mind a két ország érdekeire nézve annyira fontos és kedvező, folyvást öröködé az ottoman birodalom függetlensége és közvetlen biztossága fölött. Politikánk mindenkor oda céloz, hogy azon birodalom egységét föntharthassuk, melynek letezése oly lényegesen az általános békére nézve. Törékvésinknek legalább sikerült az ellenségeskedést, melyet meg akartunk előzni, korlátoznunk, s bármilyen legyen is a bonyolódás, melyet az érdekek különbözősége szüend, reményem, mikép a nagyhatalmak egyetértése rövid idő mulva méltányos és békés föloldást eszközönd. — Spanyolország állapotjában nagy változás létesült, s ha még fájdalom! nem jelenhetem Önöknek azon polgárháboru tökéletes megszüntét, mely régóta sebzi a szerencsétlen Spanyolországot, mégis legalább veszté e háboru azon jelentőségteljes jellemet, mely Hdik Izabella alkotmányos trónja megrendítését tüzte ki magának czélul. Az éjszaki tartományok nagyobb része le van esőndesítve, s minden reménytelj, hogy a keletiek is rövid idő mulva ugyanezt fogjuk mondhatni. E fontos siker a kormányzó királyné böles politikájának következménye s a spanyol hadsereg víztéségének gyümölese, segítve kormányom és ő britt fölsége kormányát az 1831iki szerződés hű teljesítése mellett. Amerikában teljesíti a mexicói kormány azon kötelezéseket, miket e republicával megállapított. Az argentinai republica kikötőinek elzárása még visszatartja hajóhadaink egyikét. Elegettel-eszközölésül újabb hadierőt küldék azon távú pontokra. — Afrikában más ellenségeskedések határozott visszatörést kívánunk. Vitéz katonáinkat és ültetvényesinket, kiknek jelenléte által fiam nem rég gondoskodásom zálogát adá, hiteletlenül megtámadák. Algíri és constantinei telepítvényink szép haladása volt tulajdonképi oka ez örült megrohanásnak. E harcok kezdést meg kell büntetni, s ismételtetését lehetetleníteni, hogy semmi ne gátolhassa azon jóllétkifejlést, mit a francia uralkodás azon országnak biztosít, melyet nem szándékozik több elhagyni. Már újabb katonaság küldeték Afrikába, s mindennemű eszközök vannak készülőben a háboru megrövidítésére, hogy annál hathatós erővel lehessen azt viselnünk s hogy jövendőben Algír lakosi es azon benszülöttek, kik hiven ragaszkodnak Franciaországhoz, mindenütt hathatós ótalomra találhassanak. Az e czélra rögtön szükséges költségek a kamrák rendező szavazata alá fognak terjesztetni. Reményem, miszerint helyeslére fognak azok találni, melyre egyébiránt Önöknek mindenkor számolhatni, midőn fegyverink böcsülete és Franciaország maradandó érdekei forogának kérdésben. — Pénzügyi helyzetünk megengedi ez új teherviselet. — A czukorkérdést, melyet a kamrák az utóbbi ülésben eldöntetlenül hagytak, Önök távolléte alatt ideiglen meg kelle fejtenem. E tárgyra nézve törvényjavaslat fog Önök elibe terjesztetni, oly czélból, hogy az országos és magányos érdekek öszhangzásba hozassanak. — Az altisztek s katonák sorsának javítására rendszabályok fognak Önöknek indítványba hozatni. — Dolguk leend Önöknek az országos tanács rendezésével, literariai tulajdonnal, s nyilvános oktatással. — Más indítványok a polgári nyugdíjakat, nagy vasutvonalok építését, hajózási utaink tökélyesbítését s börtön-rendszereinket, tárgyzandják. — Fölviágosult hazafiságuk mindenkor azt keresteti majd fel Önökkel különböző munkálkodásiknál, mit a nyilvános jóllét előmozdítása és intézvényink fontartó elvének szilárd megerősítése kíván. Ez intézvények fontartása, a kitűzött határok közt kormányom kötelessége, s azon szerencse, miszerint azt teljesíthetem, legédesb jutalma leend föláldozásomnak. Majd tíz év mult már el azon nagyszerű tett óta, mely engem trónra szólta, s mióta Önök engem először környeztek azon együtmmunkálattal és segéllyel, melyet most ismét igényeznem kell Önök részről. Önökkel, Önök körében örövendek szerencsét kívánhatni Franciaországnak szerencsés előmenetéhez a polgárisodás ösvényin, s azon törvényes, szabadsághoz, melyet némelly zavaryadászó telhetlen szenvedélyek még most is háborgatni törekzenek; ezek ármánykodási Isten és Önök segélyivel hatás nélkül fognak maradni; a mulékony zavarok ez utolsó jelei eltűnendnek a nyilvános vélemény és nemzet akaratja előtt. —

Schweiz.

(Lázadás Tessinben.) Ha a kormányok nem maradnak meg a törvények ösvényén, erőszakkal veszen a nép rajtok büntetést; Tessin canton kormánya már 1830 elején oly gyalázatos vala, miszerint azt a nép elűzni kénytelenült; a későbbi kormány, bár kezdetében a legszébb szellemű, de az arisztokraták befolyása által, napra napra eltért azon elvtől, melyben választák azt. Törvénytelen határozatokat is hozott a nagytanács; több szabadelmű lövészársulatot feloszlatá; Ciani-testvéreket a cantonbul kitiltá, holott egyik több évig tagja volt a nagytanácsnak. Ellenállástól rettegve a kormányt új csapatokra is hatalmazá fel. Azonban a nép, kivált a déli, elveszté türelmét; újabb elfogdozások Luganoban nyílt lázadásra szolgáltak alkalmul; a szabadelműek dobot pörgetének s néhány percz alatt az egész város fegyverben állott. A zendülés főnöke Lavini ezredes, ki dec. 6kán 700 fonyi sereggel Bellinzonából Locamoba nyomult, ez a canton székhelye. A kormány kerés szabadelmű tagja bevarta őt, a többi megszökött. Rendetlenség nem történt és sok vér sem folyt. San népgyűlést tartának Lavini elnöksége alatt, melyben őt az ideigleni kormány elnökévé akarák tenni; de ő elmellőzé e megtiszteltést s mást választának helyébe, s ehez még nyolczat s ezek alkotják az ideigleni kormányt. Lavini felszólítást intéze a néphez, mely a hatóságok föleg statustanács megújittatását kívánja. Mi meg is fog kétségkül történni,

s pedig oly következménnyel, mely jólléte igér a statusnak. Az idén Schweizban két helyen történt erőszakos lázadás, s mit Zürichben a szabadelműek vesztének, azt visszanyerék Tessinben s minden mivel német méltó csudalkozását vonja magára azon körülmény, miszerint tiszta catholicus nép, mint Tessin-cantoné, szilárdul kimivelt papuralkodást fentebb módon megdönte. —

Oroszország.

(Brunnow ismét Londonba utazandik.) Berlin, dec. 6kán: Sz.-pé-tervári levelek szerint Brunnow újlag parancsot kapa rendkívüli küldetéssel Londonba utazásra, miszerint az alkudozásokat ismét folytassa, miket oly szerencsésen kezdé meg s uivarakító elégtére vezérle. Hiszik, miszerint Anglia és Russzia a keleti ügyre nézve tökéletesen egyesülendnek, mert eddig is már igen sokat közelite a két udvar egymáshoz. s Brunnow oly utasításokkal van ellátva, mely Russzia azon kívánatát, miszerint általános béke uralkodjék, hiven előtűnteti, elannyira, hogy ha az angol kabinetben rossz szellem uralkodnék is, mit állítani vakmerőség, mégis el kell fogadni az orosz részről ajánlandó föltéteket. Bizonyosan állíthatjuk, miszerint a keleti kérdés kiegyenlítéséhez igen közeledik. A harc és fölforgatás ideje elmult s a béke, mit eddig szerencsésen megőriztek, továbbra is követeli jogait.

Besszarábiai irat szerint az orosz kormány 24 nehéz álgut állította föl Szulina szigeten (a duna-torkolati egyik főágon.) A lovassági csapatok némelly mozgalmiból az tűnik ki, miszerint a déli sereg számára tartalékserget akarnak föllállítani.

Portugália.

(Anglia követelése és ellenkövetelés.) Lissaboni dec. 3dik levél következőleg ír az új ministerség-alakulásról: „A tulzók angol diplomatia ármánykodásának tulajdonítják e ministerség-változást, mert Sabrosa b. utolsó hivatalos tette megtagadása volt azon követelésnek, melyet Howard de Walden Anglia nevében Portugáliától sürgetett 370 ezer font sterlingben. Sabrosa ugyanis azt válaszolá, miszerint Anglia már rég megigérte, hogy ha Ceylon szigetet Hollandiától megkapandja, Columbo kikötőt Portugáliának engedendí át; azonban Anglia az amiens béke által az említett sziget valóságos birtokába jutván, Columbo kikötőt nem adta át Portugáliának, e kikötőnek jövedelméttehát, melyet Anglia 1802től huz, a fentebbi követelésből le kell vonni.

A M. Cronicle levelezője Lissabonbul dec. 10érül imezt írja: „Épen most érkezék a hír Angolából, hogy a britt hajók ott komoly munkálatokat kezdének, hogy a tengerpartot megszállották, s már több, portugáli lobogóval járó, rabszolgakereskedő-hajót elfoglaltak, másokat pedig elsüllyesztettek. Ha e hír Portugáliában elterjed, kétségkül nagy izgást fog szülni. Mi leend a következő, előre nem mondhatom-meg; mostanig minden esőndesnek látszik.

Belgium.

Dec. 3kán a genti dolgozók küldöttségét fogadá el a király s jól értesültek szerint, igen kegyesen. Miután több taggal beszélgettett volna, azon biztosítással böcsátá el őket, miszerint a kérelem leglélekisméretesb figyelemmel fog megvizsgálatni. — A lüttichi kereskedő-kamra iratot nyujta be a ministerségnek, melyben a kereskedési fordulat megszüntetésére egyetlen eszközüül javasolja: tétessék a gyártás kevésbbé drágává, könnyíttessék meg a közlekedés az ország beljében s köttessenek kereskedési szerződések Hollandiával és a német szövetséggel. —

Németország.

Posen. A fenálló egyházi gyász miatt a fölnök köv. körlevelet böcsátá közre: „Értésemre juta, miként Dunin érseknek ő felsége parancsára Kolbergbe történt áttétele miatt a kathol. papság nagyobb része bizonyos egyházi gyásznemet ölte fel. A zene s orgona némelly egyházakban elnémítatték minden felsőbb rendelet nélkül, a gyülekezetek némelly papjai mindennemű lakodalmi vagy keresztségi vigalmat megföltának; sőt egyes lelkészek elég vakmerők valának a Dunin érsek fölötti itéletet a nép előtt szószékeiken igazságtalannak nyilatkoztatni. Ez utóbbi esetek különösen meg fognak vizsgálatni, s az illy tettesek erősen fenytetni. Azon lelkészek is, kiknek eszközzésére a nép kicsapongásokra fajuland, erős büntetés alá vonatnak. Egyébként is több gyülekezet a lelkészek ezen rendszabályi ellen kikelt, s részéről kész tölök az illető gabnajaradékat (párbért) megtagadni. A lelkész urak öszintén megvallhatják, hogy a mennyire kész a világi felsőbbség őket elősegíteni ügyeikben, szinte kötelességének tartja ez a népet is szükségében nem hagyni el. Kénytetve valék ezeket a t. esperes uraknak tudtául adni, hogy ezt haladék nélkül minden gyülekezettel közöljék. Posen, nov. 5kén 1839. Flottwell, Posen fölnöke.

Hannovera, dec. 1jén: Az új alkotmányterv most már, miután benne a kormány részről némelly változtatás történt, ő fels. helyben-hagyták s így az országgyűlés összehívását mentülelőbb reménylik.

A braunschweigi országgyűlést dec. 11kén nyiták meg szokott ünnepéllyel. —

A müncheni polit. lap ezt írja dec. 20ról kel. Poroszországbul: A milly gyérek azon tudósítások, melyek egyházi s politikai dolgokrul Oroszországbul hozzánk eljuthatnak, oly szomorító azon kevés, mit a catholikusokkali embertelen bánásrul hallhatunk. A községek, melyek tova huzzott lelki pásztoraik kocsiját sírva s rimánykodva kísérték, a fegyveres őrségtül kardlapozva üzetének falvaikba vissza. A nép mindenütt esőndesen túrt, sehol lázongó mozgalmak nem mutatkoztak, s az üldözöbe vett lelkészek magok inték hűveiket békességre. —